

Информация за семинара на ИИстИ-БАН, състоял се на 15.01.2013 г.

Първата сбирка на семинара „Актуални проблеми на историята и историографията“, ръководен от Президиум в състав: проф. д.и.н. Илия Тодев – директор на Института за исторически изследвания, проф. д.и.н. Илия Илиев – председател на Научния съвет и доц. Илияна Марчева – научен секретар на Научния съвет, бе открита от един от ръководителите му – проф. д.и.н. Илия Тодев. Той изтъкна, че Семинарът е нужен най-вече, за да отстоява академичните стандарти в условията на нарастващо пренебрежение към отдавна утвърдените правила за писане на история. Семинарът безусловно трябва да се ръководи от две основни ценности – истина и хуманизъм, като предимство в неговия график ще имат проблеми, които интересуват българската държава и общество. Семинарът трябва да съумее както да привлича вниманието на, така и да респектира всички власти – особено четвъртата. Същевременно, той трябва да бъде отворен, по подобие на някогашните летни школи на младите историци. *(Неговото слово може да се прочете тук.)*

След това думата бе дадена на отговорния секретар на семинара – доц. Ил. Марчева. Тя посочи вижданията за протичане на семинара, както и програмата на семинара до началото на летния сезон. *(Концепцията можете да видите тук.)*

След това думата бе предоставена на доц. д-р Лизбет Любенова, която изложи вижданията си в лекция на тема „**ОПИТИ ЗА НОВ ПРОЧИТ НА БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ – ИСТОРИОГРАФСКА НЕКОМПЕТЕНТНОСТ ИЛИ АНТИДЪРЖАВНА ПОЛИТИКА**”.

Доц. д-р Лизбет Любенова представи критически книгата на Исмет Реджепов „Балканската война в Родопите 1912-1913 г.“, издадена от Европейски институт „Помак“. Тя очерта основните тези на автора и опита му да генерира нова етническа и религиозна рамка на българския народ. Сред ненаучните тези на първо място е становището за мюсюлманския облик на Аспарухова България, за ролята на „помациите“ като единствени държавоносители, както и родствените им връзки с османските турци, които идват на Балканите като освободители на помациите от християнския геноцид над тях. На второ място бяха открити обидните квалификации в книгата на Реджепов, където Априлското въстание е наречено „*кокошкарска история*“, кланетата в Баташката църква са тълкувани като „*криминално-битов скандал*“ на секта самоубийци, които по внушение на Българската православна църква се замозакохват. Паисий Хилендарски е наречен „*свещен лъжец*“, а идеалът на Васил Левски, според Реджепов, е реализиран в създадената от „*президента*“ Ахмед ага „*Тъмръшка република*“. Българите са провъзгласени за създатели на фашизма много преди Хитлер и Мусолини, поради което трябва да бъдат заклеймени като нацисти. В книгата не са пощадени и верските чувства на християните, като техния Бог е наречен „*творец на злото*“ в света. Балканската война е представена като поредния геноцид над помациите, който е прекратен само в периода между 1944-1989 г., за да бъде подновен днес отново.

Според доц. Любенова в случая трябва да се търси по-широка макрорамка на фона на засилващите се антиглобалистски процеси и опитите за сепаратизъм в Каталуния, Белгия, Ирландия. Тя обърна внимание на предстоящия доклад на Лука Волонте, който на 25 януари 2013 г. ще сезира Парламентарната асамблея на Съвета на Европа”

(ПАСЕ) за непризнаването от страна на България на „помашки” и „македонски” малцинствени езици.

В последвалата дискусия се обърна внимание на следните въпроси:

Петко Колев от Общобългарската фондация „Тангра ТанНакРа” запита, не трябва ли да се разграничим от терминологията в книгата и да употребяваме вместо думата „помаци“ – „българомохамедани“, защото първата дума е обидна за това родопско население.

Доц. д-р Бл. Нягулов обърна внимание, че когато коментираме такава книга, която всъщност е доста примитивна провокация, като историци би трябвало да търсим преди всичко външните и вътрешните причини, които правят възможна нейната поява. Би следвало да имаме предвид не само съвременните влияния от Турция или ислямския фундаментализъм, а и османската система на милета или крайно противоречивата и прилагаша насилие политика на българската държава към българоезичните мюсюлмани в миналото. Тези и други причини определят сложната историческа съдба на това население и днешните прояви на различни идентичности сред него – протурска, пробългарска или търсенето на обособена помашка и мюсюлманска идентичност. Синтезът на нашите исторически изследвания по такива теми би трябвало да достигне не само до медиите, а и до управляващите.

Постави се въпросът: Дали не трябва да се сезират държавните органи, след като се оказва, че тази книга е широко разпространена в Родопите, раздава се сред посетителите в джамиите там, а в нея има призови за нарушаване на конституционното устройство на страната.

Доц. д-р Л. Любенова обърна внимание, че учените нямат такива възможности за въздействие върху отговорните фактори в страната, които не търсят професионалните им становища. Като историци обаче, учените носят и моралната отговорност да не остават безучастни, когато се посяга на паметта на поколенията, на подмяната на ценностната ни система и заличаване на културно-историческото ни наследство.

Зададе се въпросът: Защо не се потърсят медиите за по-широка разгласа на това опасно за интегритета на страната етно-социално инженерство?

Доц. Любенова поясни, че учените не се радват на голямо медийно присъствие. Освен това, по нейни наблюдения, не всички медии проявяват склонност да дебатира по въпроси, свързани с фалшификацията и митологизацията на българската история.

Турколожката Емилия Славкова обърна внимание на факта, че тази митология е отдавна застъпена в турски издания, така че не би трябвало колегията да е изненадана от нейната употреба.

На семинара присъстваха представители на различни неправителствени организации, отблизо запознати с живота на населението в Родопите, които насочиха вниманието на аудиторията към трудностите на населението в Родопите да изявява различна от внушаваната помашка идентичност.

Проф. Тодев обърна внимание, че историците се стремят да търсят истината, а не да се поддават на емоциите.

Димитър Димитров от Общобългарската фондация „Тангра ТанНакРа” постави въпроса, че българските историци трябва да публикуват и популяризират своите изследвания и на английски език, за да се чува и българската интерпретация на събития, като Априлското въстание или Балканските войни, които в български контекст не се

нуждаят от това, но в чужд трябва да се конкурират с широко разпространените турски виждания.

В хода на дискусията се оформи идеята да се състави отворено писмо, което да се изпрати до всички заинтересовани и да се качи на сайта на семинара. В него, въз основа на конкретни факти и научен анализ по темата трябва да се апелира за съобразяване с реалните исторически и съвременни измерения на проблема, срещу езика на омразата и за толерантност, за уважение на правата на човека и срещу насилието върху неговата самоидентификация. (*Отвореното писмо може да се прочете тук*).

Секретар на семинара:
(Илияна Марчева)